GAZETA KRAKOWSKA

Nr. 10.

Z KRAKOWA DNIA 3 LUTEGO 1819. ROKU WE SZRODĘ

Z Warszawy d. 26 Stycznia.

Wczoray dnia 25 b. m. iako w rocznicę urodzin Nayiaśnieyszey Cesarzowey i Królowey naszey, Elżbiety Alexieiowny, uroczyste odprawiło się nabożeństwo w Kościele tuteyszym Metropolitalnym, w obecności Władz kraiowych. Podobież w kaplicy Greckiey zasyłano do Boga modły o iak naydłuższe życie Nayiaśnieyszey Monarchini.

Kommissyia Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

W dopełnieniu polecenia JO. Xięcia Namiestnika Królewskiego, umowę przemiiaiącą handlową na rok 1819 ogłasza iak następuie:

Koppiia aktu przemiiaiącego, zawartego między Rossyią i Prusami, na dniu 7 (19) Grudnia 1818 r.

Gdy nieprzewidziane przeszkody nie pozwalaią, aby podpisana w dniu dzisieyszym przez zobopolnych Pełnomocników N. Cesarza wszech Rossyy, Króla Polskiego i N. JMci Króla Pruskiego, Konwencya handlowa ogólna i ostateczna, przed pierwszym Stycznia 1820 roku w Cesarstwie Rossyyskiem do skutku przywiedzioną być mogła, a wolą iest Nayiaśnieyszych Monarchów, aby niektóre z dobroczynnych teyże Konwencyi ustanowień, natychmiast moc swoią wzięły w tych częściach Jch Państw, gdzie ich rozwinięcie z większą łatwością może nastąpić; z tych powodów ciż sami Pełnomocnicy zgodzili się na następuiącą Ustawę przemiiaiącą, która od 1go Stycznia 1819 do 1go Stycznia 1820 obowiązuiącą będzie:

Artykuł 1. Opłaty tranzytowe w portach, Gdańsku, Elblągu, Królewcu i Memlu, od płodów wywożonych z Państw N. Cesarza wszech Rossyy, łącznie z Królestwem Polskiem, iako też od towarów zagranicznych przeznaczonych do Państw pomienionych, pobierane będą podług Taryfy Pruskiey z dnia 5 Maia 1817 roku.

Art: 2. Wolno będzie Administracyi Królestwa Polskiego kupować, gdzie zechce sól zamorską na swą potrzebę i takową prowadzić na transit przez porty Gdańsk, Elbląg, Królewiec i Memel, za opłatą dwóch dobrych groszy Pruskich od cetnara.

Co do sposobu transitu, obowiązaną będzie Administracyia Królestwa Polskiego umówić się poprzednio z Pruską Administracyią Solną względem urządzenia, o którem wzmianka w paragrafie F. Artykułu 5 Konwencyi ogólney i ostateczney z dnia dzisieyszego.

Rozumie się nadto, że Kontrakt na dniu 24 Kwietnia 1816 roku między Ministerstwem Przychodów i Skarbu Królestwa Polskiego, a główną Dyrekcyią Solną Królestwa Pruskiego zawarty, w całey swey mocy iest utrzymanym.

Art: 3. W Królestwie Polskiem, pobierane będą też same opłaty od wprowadzonych i wyprowadzonych towarów, iakie tamże teraz są ustanowione, z zachowaniem ograniczenia zaprowadzonego względem Tabaki.

Przepis ten ogólny, nie rozciąga się wszakże do Pruskich Fabrykatów lnianych, wełnianych, i skórzanych, opatrzonych w świadectwa pochodzenia (certificats d'origine), które przy wniyściu do Królestwa Polskiego opłacać maią cło podług załączonego wykazu, obrachowane w podwóyney ilości tego, iakie Taryfa, w Warszawie umówioną zostało oznacone.

Art: 4. Swiadectwą pochodzenia wzmiankowane w powyższym Artykule, wydawać będą podług wzoru tu dołączonego Konsulowie (ieżeli takowy znayduie się w mieyscu, zkąd Fabrykat iest wysyłany) a w niedostatku Konsula, Urząd mieyski. W każdym przypadku Rejencyia Departamentu, albo Kommisarz od niey szczególnie do tego przeznaczony, rzeczywistość i rzetelność świadectw tych poświadczą.

Art: 5. Opłaty tranzytowe od Sukien Pruskich, do Azyi przeznaczonych, zmnieyszone zostaną w Cesarzstwie Rossyyskiem z 15 na 12 kopiiek od arszyna, przestaiąc na żądaniu iedney rękoymi od przewyżki celney.

Administracyie zobopolne porozumią się niezwłocznie względem zapobieżenia nadużyciom, i przemycaniom w rzeczonym handlu, tak iednak, aby nie doznawał ztąd przeszkód, lub utrudzenia.

Art: 6. Granica lądowa Cesarstwa Rossyyskiego, otworzoną będzie w Iurborku i Połądze dla handlu Pruskiego, na wszystkie towary, których wchód do Cesarstwa Rossyyskiego, Taryfą z r. 1816 nie iest ogólnie zabronionym, z pobieraniem opłat oznaczoney w rzeczoney Taryfie.

Art: 7. Wysokie Strony umawiaiące się, zgodziły się wzaiemnie, aby poddanym Ich wolno było prowadzić handel tranzytowy z Państw Pruskich przez Odessę za granicę, a z Krolestwa Polskiego przez Państwo Pruskie za granicę i nawzaiem, podług przepisów, iakie w Państwie każdem będą postanowione.

W pierwszym przypadku, Taryfa opłat od poddanych Pruskich, których uważać się ma za równo z poddanemi Austryiackiemi, przewyższać nie ma tey Taryfy, iaka z mocy artykułu 23go Traktatu Wiedeńskiego, między Rossyią i Austryią umówioną została.

W drugim zaś zgodzono się, iż Maximum opłaty wynosić ma 3 talary Pruskie od cetnara towarów (brutto) podług oświadczenia przewożących lub właścicieli.

Art: 8. Ninieysza Konwencyia, poiey podpisaniu, ogłoszoną będzie natychmiast

urzędownie w obu Państwach.

W dowód czego podpisali ią Pełnomocnicy obustronni i właściwe pieczęcie wycisnęli.

Działo się w Petersburgu dnia 7 (19) Grudnia 1818 roku.

(podpisano) *Piotr d'Oubril.*

(podpisano) *Karol Semler.*

Z Peterzburga d. 25 *Grudnia d. k.*

Nayiaśnieyszy Cesarz Jegomość, w pożądanem stanie zdrowia, przybył dnia 22 b. m. o północy do Carskiego-Sioła.

Hrabia Rumiancow, Kanclerz Państwa, w miasteczku swem Hamlu, w Gubernii Mohilewskiey, w powiecie Bielickim, założył dla włościan szkołę, w któürey nauki dawane będą podług metody Lankastra. Dnia 9 Grudnia szkoła ta uroczyście otwartą została. Nauczyciel sprowadzony iest z Anglii.

— *Dnia* 27 *Grudnia* —

W dniu 23 b. m. stolica Państwa z radością w murach swych uyrzała Nayiaśnieyszego Cesarza Jegomości, po czteromiesięcznem z niey oddaleniu się.

Dnia 25, w dniu Narodzenia Pańskiego, osoby do dworu należące, po mszy S., złożyły Cesarzowi Jmści powinszowanie szczęśliwego do stolicy Państw swoich powrotu. Tegoż d. dzwony wszystkich kościołów i grom działowy obwieściły rocznicę dziękczynienia narodu dla Naywyższego i śpiewaiące się *Te Deum*, na pamiątkę oswobodzenia Rossyi od nayścia nieprzyiacielskiego w roku 1812. Wieczorem miasto było oświecone.

Ukazem Jego Cesarskiey Mości do Rządzącego Senatu, pod dniem 23 Grudnia, mianowany został na Gubernatora cywilnego Estonii, rzeczywisty Szambelan Baron Budberg, dotąd zastaiący w Ministeryium spraw zagranicznych.

— *Dnia* 31 —

N. Cesarzowa Jeymość Maryia, po czterech miesiącach i kilku dniach niebytności, powróciła do tuteyszey stolicy wczoray. Wysiadła w towarzystwie Cesarza JMci, który na spotkanie N. Matki Swey wyieżdżał, do Kazańskiego *Kościoła*, gdzie wiele znakomitszych osób było zebranych.

Dnia 24 po odbytey paradzie zmiany straży, wszyscy obecni Jenerałowie i sztabowi officerowie, złożyli Jego Cesarskiey Mości powinszowanie szczęśliwego powrotu do stolicy. N. Pan w nader łaskawych wyrazach, raczył oświadczyć wysokie swe zadowolnienie, dowodcy korpusu, Jenerał-Porucznikowi Wasilczykowemu tudzież Jenerałom i dowódcom pułkowym za porządek zachowany przez czas oddalenia się Jego Cesarskiey Mości.

W Niedzielę dwór włożył żałobę na sześć tygodni z powodu śmierci Królowey Jeymości Angielskiey, i Xiążęcia Karola Ludwika Fryderyka, Wielkiego Xiążęcia Badeńskiego.

W Petersburgu w drukarni morskiey wyszła Flora Petersburgska i Moskiewska obok z textem Francuzkim, przez Józefa Liboszica lekarza nadwornego Jego Cesarskiey Mości, i Karola Triniusa lekarza nadwornego Xiążęcia Jmci Wirtembergskiego. Tłumaczenie na ięzyk Rossyyski iest S. Orłowa.

— *Dnia* 1. —

Na posiedzeniu Cesarsko Rossyyskiey Akademii dnia 21 Grudnia d. k. r. z. Prezydent iey Vice-Admirał Alexander Szyszków uczynił przełożenie drukiem ogło-

szone, które słownie w ięzyku Polskim tak brzmi:

"Na zasadzie §. 8 Rozd: IX (nowych) ustaw, Akademiia ma prawo na Honorowych Członków wybrać cudzoziemców zasługuiących na iey uwagę; zaczem poczytuię za powinność i cześć przedstawić ku takiemu wyborowi:

"Jmci Pana M. Samuela Bogumiła Linde, Członka Uniwersytetu Wileńskiego, Krakowskiego i wielu innych uczonych Towarzystw, Rektora Warszawskiego Liceum, Korespondenta Akademi Pragskiey, Gettyngskiey, Berlińskiey, Francuzkiego Instytutu w Paryżu i t. d. Znakomita praca iego pod tytułem: Słownik ięzyka Polskiego, przyniosła mu sprawiedliwą sławę, i uczyniła imie iego znane uczonemu światu. Nayiaśnieyszy Imperator wszech Rossyy i N. Król Jmć Pruski okazali mu swoie ztąd zadowolnienie. Słownik ten składa się z sześciu ogromnych tomów in 4to. W nim zebrane są wyrazy wszystkich prawie mów Słowiańskich; zatem on nietylko samemu Polskiemu, lecz i naszemu Rossyyskiemu ięzykowi nader użyteczny; albowiem z porównania mnogich dyalektów odkrywa się częstokroć pierwiastek słowa w naszym ięzyku używanego, pierwiastek, któryby inaczey częstokroć zostawał pokrytym nieprzeniknionym zmrokiem; a zatem uczyniłby słowo takowe próżno-brzmiącem, to iest, pozbawionem pierwiastkowey słoworodney myśli. Nadto Słownik ten pożytecznym iest i dla tego, iż pokazuie, iakim sposobem narody, maiące ieden i tenże ięzyk, po rozdzieleniu się, czerpały z niego różne słowa, dla nazwania iednakowych przedmiotów, a to każdy podług spostrzeżonych odrębnie przez siebie własności ich czyli przymiotów. Takowe różnokształtne wynalazki rozumu w nazwaniu rzeczy, posłużyć mogą do wzbogacenia i lepszego udeterminowania każdego tych z wspólnego ięzyka pochodzących mów, skoro iedna z nich rozumnie korzysta z drugich, by zapełnić swoie niedostatki, lub poprawić swoie myłki.

"JPan Linde przysłał ieszcze Rossyyskiey Akademii dzieło swoie pod tytułem: O Statucie Litewskim, Ruskim ięzykiem i drukiem wydanym wiadomość. Ta chwały godna pracowitość iego, ku pożytkowi Słowiańskiego ięzyka dążąca, i okazany przez niego wzgląd dla Rossyyskiey Akademii, zasługuią, żeby on w dowód wdzięczności za pracę i gorliwość swoię obranym został honorowym iey Członkiem.,, — Nastąpił iednomyślny wybór. — Tenże, w tymże miesiącu także obranym został Honorowym Członkiem S. Peterzburgskiego wolnego Towarzystwa Przyiacioł Literatury Rossyyskiey, a dawniey ieszcze podobnegoż Towarzystwa w Kazanie w Azyi.

Z Berlina d. 26 Stycznia.

Z rozkazu N. Króla d. 24 b. m. w Kościele katedralnym obchodzona była uroczystość koronacyi i orderów nabożeństwem, na które zebrały się wszystkie obecne tu członki orderów. O godzinie 11 po przybyciu J. K. Mci rozpoczęło się nabożeństwo modlitwą i śpiewem, potem Biskup Eylert miał kazanie, a zakończyło się modlitwą i śpiewem. Po nabożeństwie nastąpił w zamku obiad W białey sali siedziało u stołów przeszło 200, a w ubocz.

nych salach przeszło 300 osób. Przy pierwszym stole Królewskim z rozkazu J. K. Mci siedziało przeszło 20 osób ozdobionych orderami i znakami honorowemi, pomiędzy któremi znaydowali się podofficerowie i żołnierze osady tuteyszey.

J. K. Mość uwolnił na prośbę Ministra stanu Xcia Wittgenstein od obowiązków Ministra policyi, zniosł to ministeryium i przyłączył do ministeryium spraw wewnętrznych. Zaś Xciu Wittgenstein powierzył trudnienie się sprawami Domu Królewskiego i Rodziny Królewskiey.

Z Paryża d. 16 Stycznia.

Zapewniaią, iż koronacyia Króla nastąpi d. 3 Maia, w rocznicę powrotu J. K. Mci do stolicy.

Na zdanie sobie sprawy przez Ministra spraw wewnętrznych postanowił Król, iż płody przemysłu Francuzkiego wystawione będą na widok publiczny w Luwrze d. 25 Sierpnia r. b. a następnie w roku 1821.

Wielu prefektów zmienionych zostało. Wszyscy Kommissarze jeneralni i ich zastępcy są zniesieni, wyiąwszy Lyon. Wszystkie sprawy policyyne należą do władz mieyscowych. Kommissarze policyi po miastach, gdzie się znayduią, zostawać będą pod bezpośredniemi rozkazami Prezydentów.

Dochod miasta Paryża wynosił w roku zeszłym przeszło 33 mill. w którym same rogatki uczyniły 20 mill. 800,000 franków.

Składki na posąg Henryka IV. wynosiły 408,830 fr. 30 cent. a wydatki 368,339 fr. 18 cent.

Wniesiony d. 9 b. m. do izby Deputowanych proiekt do ustawy względem dalszego trzymania na skarb sprzedarzy tabaki i tytuniu, niemiłe sprawił wrażenie w Strazburgu i departamentach niższego Renu.

Jenerał porucznik Excelman otrzymał pozwolenie powrocenia do Paryża.

Pisma nasze wzmiankuią z wdzięcznością o uratowaniu okrętu Francuzkiego Clio powracaiącego z Martyniki do Brestu, przez okręt Angielski Aktiw, który napotkał go o 6 mil od Falmutu pozbawiony masztów i żaglów i zaledwo zaciągnął go do Falmutu.

Fabryce klingów P. Degrand w Marssylii udało się naśladowanie kling Damasceńskich.

Robią tu teraz nowego gatunku Kaleydoskopy, z których za poruszeniem zgłoski i słowa wychodzą.

Teatry tuteysze i celnieysze ogrody zebrały w roku zeszłym 5,017,526 fr.

Jouy wyraża w przemowie do teatralny swey sztuki Belizaryusz, iż ułożył ią przed 11 laty, ale mu znakomity Mąż odradził wystawiać wówczas na scenie prześladowanego i wygnanego przez Cesarza sławnego Jenerała. Belizaryusz byłby wówczas uderzył, ponieważ wystawiał wygnanego Moreau. Teraz zamiast Moreau uważano w nim iego przeciwnika Bonapartego.

Prochy Descartea maią teraz bydź z Montfaucon i Mabillon do Kościoła S. Germana przeniesione.

Dziennik Publicysta, pół urzędowe pismo, wyraża o Hiszpanii: "Od kilku miesięcy przepowiadaią dla Hiszpanii rewolucyią; lecz nie należy się względem iey wypadku oszukiwać, nie będzie ona nigdy do Francuzkiey podobną. Jeśli w

Hiszpanii wybuchnie rewolucyia, tedy ta dotchnie tylko Króla, ale nie obali tronu, i nie zaprowadzi demokracyi lub obcego przywłaszczenia. Jeśli tam powstanie lud, tedy nie powstanie dla siebie, ani dla demokracyi, ale na podniecenie i dla arystokracyi. Król naywiększy błąd popełnił, iż nie starał się w pomyślney chwili powrotu, uiąć dla siebie lud przeciw wielkim Wazalom korony.„

Xiże Glucestru ogląda ciągle osobliwości Paryża, a mianowicie urządzenia woyskowe.

Niespracowany Xiądz Pradt, który wydał niedawno dzieło o Konkordatach Francuzkich, udarował znowu świat pismem: *l'Europe après le Congrès d'Aix-la-Chapelle* (Europa po Kongressie Akwisgrańskim.)

Z Londynu d. 13 *Stycznia.*

Wyrachowano, iż większość głosów w parlamencie za Ministrami będzie iak dwa do iednego.

Z Malty piszą, iż d. 16 Grudnia obchodzona tam była uroczystość nowego orderu, który Rząd Angielski, dla Maltańskiego narodu pod nazwiskiem S. Ierzego i S. Michała utworzył. Gubernator iest W. Mistrzem. Znak iego stanowi gwiazda z 7miu promieniami, podobna do orderu legii honorowey. Na emalii w środku znayduie się z iedney strony wizerunek S. Ierzego, a z drugiey S. Michała. Nad gwiazdą unosi się korona. Wstęga iest szkarłatowa z niebieskiemi paskami.

Okręt Bombay-Castle po 9 tygodniach podroży z wyspy S. Heleny przybył do Croekhawen. Przywiozł on listy od Gubernatora Lowe. Powoz przywieziony tam z przylądka Dobrey nadziei dla Hr. Bertrand, został rozebrany i spruty, czyli nie zawierał ukrytego listu do Bonapartego.

Od roku 1814 towary Angielskie opłacały tylko w Rzpltey Haytańskiey (S. Domingo) 5 od sta wchodnego cła. Teraz rozciąga się tylko do okrętów Angielskich, a przywiezione na innych płaci 10 od sta.

Z cofnionego z Francyi i rozwiązanego woyska Angielskiego zaciąga się mnostwo żołnierzy do południowey Ameryki. Werbownicy przenoszą ich nad mnostwo zgłaszaiących się do zaciągu bez sposobu do życia będących wyrobników.

P. Paterson z Montrese wynalazł sposób zbierania i utrzymywania gazu w workach, i udzielania go w ilościach wedle potrzeby. Przełożył władzom, iż oświecenie ulic gazem pedług iego sposobu o połowę mniey, niżeli dotąd kosztować będzie. Chce on pod każdą lampą umieścić gazomter w kształcie słupka, który tyle mieć w sobie będzie gazu, ile potrzeba na 8mio godzinne świecenie. Te gazometry maią bydź codziennie z pęcherzowych worków gazem napełnione, i do tego, iak twierdzi, nie potrzeba więcey czasu, iak do zasadzenia knota i nalania oleiu do zwyczayney lampy. Takim sposobem koszt i mitręga iakich potrzeba do sprowadzania rurami gazu, i smrod z tych rur zupełnieby upadły i gaz mogłby bydź w ilościach, wedle upodobania, każdemu domowi w przenoszonych gazometrach sprzedawany.

Z Bruxelli d. 18 *Stycznia.*

Król nasz postanowił na poboiowisku pod Waterloo wystawić stosowny pomnik i polecił Naczelnikowi inżynierów Vifquin

podać sobie plan do tego.

Badania obwinionych o spisek posadzenia na Francuzkim tronie młodego Napoleona, a Matkę iego ogłoszenia rejentką, zostały iuż ukończone. Dwoch z obwinionych Niderlandczyków iest na wolność puszczonych, reszta będzie przez sąd przysięgłych sądzona.

Z powodu śmierci Królewien Hiszpańskiey i Wirtemberskiey zawdział Dwor nasz na 4 tyg dnie żałobę.

Król ma sobie w naszem mieście kazać nowy wystawić pałac, a teraźnieyszy ustąpić Następcy tronu.

Xże Rejent Angielski przysłał naszemu Królowi znaki orderu Hanowerskiego Gwelfow.

W Luxemburgu chodzą Katolicy do protestackiego garnizonowego Kościoła, nie gniewaią się o to Xięża Katoliccy, ani też Katoliccy obywatele nie poczytuią za zniewaźenie Kościoła, iż Prussacy protestanci słuchaią w Katolickim Kościele kazania.

P. Courtois w Bruxelli bardzo mało, albo nic nie dostanie po zmarłym swoim stryiu w Anglii, gdyż ten zostawił córki, i wiele za granicę poczynił odkazów, od których Rząd oprocz zwykłego stępla 3000 f. szt. od 250,000 maiątku, ieszcze 10 od 100 bierze.

Z Batawii donoszą, iż Kommissarz Beckholz zawarł traktat przymierza z Sułtanem Pentiany na zachodnim brzegu Barneo. Xże ten miał woynę z ościennemi Xiążętami, w którey Hollendrzy dzielnie go przez Majora Munting wspierali.

W okręgu Nivelles pies wściekły pokąsał 13 ludzi i wiele bydła.

Sławny nasz ziomek Jakób Scheltema otrzymał za swoie dzieło w roku 1815 wydane "Ower den Veldoogt" od Króla Pruskiego złoty medal.

Z *Sztokolmu* d. 12 *Stycznia.*

Jedno z pism tuteyszych wyraża, iż co do łagodney zimy klima nasze zamieniło się na Neapolitańskie, a co do suszy na Perskie. Ostatnia iesień tak była ciepła, iż winne iagody na otwartem polu tak doskonale doyrzały iak we Francyi, i przypisuie tę odmianę powietrza stopnieniu lodów pod biegunem północnem. Z tem wszystkim dla braku wody wiele kuźni żelaznych stanęło.

Wczoray zawdział Dwor na 14 dni żałobę po zmarłym W. Xciu Bedeńskim.

Bale maskowe, których przez 27 lat w Szwecyi nie było, zaczęły się tego karnawału naprzod w Gotenburgu, i zapewne i tu dawane będą.

Z *Bostonu d.* 10 *Grudnia.*

D. 6 b. m. południowo-zachodni wicher wielkie pod naszemi brzegami poczynił spustoszenie, i wiele okrętów zatopił. W Filadelfii tenże wicher wiał od godziny 1wszey do 3iey po południu i wiele okrętów uszkodził.

Traktat handlowy, który nasz Poseł P. Gallatin z W. Brytaniią podpisał trwać ma lat 10.

Z Buenos-Ayres mamy wiadomości do 1 Listopada. Osiedli tam kupcy Angielscy naradziwszy się z Komodorem Bowles, który dowodzi morską Angielską siłą w tey okolicy, nie chcieli przyłożyć się do pożyczki, którą Puyredon na potrzeby kraiu rozpisał; lecz złożyli ią kraiowcy. Krążące okręty Artigasa, których osada składa się z ludzi rożnych narodów, a mianowicie z maytków Baltimorskich,

czynią wielkie zdobycze w różnych okolicach. — Hiszpanie ustąpili z Talcahuano, ostatniego portu, który w Chili posiadali, i mowią, iż warownie iego prochem wysadzili. Magazyny i nie wielką osadę wywieźli zapewne ztamtąd do Lima.

Z Brazylii donoszą, iż w Rio-Janeiro panuie nieiakie zamieszanie; uwięziono bardzo wiele podeyrzanych osob, a zbrodniarzy stanu odesłano do Bahia, gdzie będą sądzonemi. Dla uzupełnienia woyska, pomnożenia osad w twierdzach i osadzenia nawet Rządowych okrętów wiele wybieraią ludzi

Od Brzegów Menu d. 19 *Stycznia.*

Hr. Buol-Schauenstein oczekiwany był w Frankforcie d. 18. Poseł Bawarski, P. Aretin, iuż tam ziechał, a oczekiwany ieszcze iest iako pełnomocnik Bawarski przy kommissyi rozgraniczenia P. Pfeffel, synowiec poety tego nazwiska. Hr. Buol-Schauenstein wiezie dla Seymu Niemieckiego ważne z Wiednia instrukcyie i stosowną do tychże mową zagai posiedzenia.

Zona Józefa Bonapartego, (byłego Króla Hiszpańskiego), bawiąca dotąd w Frankforcie, udać się ma na wiosnę do swoiego małżonka do Ameryki.

P. Kotzebue odebrał znowu wezwanie do opuszczenia Niemiec i wrócenia do Estoni.

Jedno z pism opisuiąc teraźnieyszy polityczny stan rzeczy, wyraża: "Teras byłaby naydogodnieysza pora do żeglugi, ale sternicy nasi obawiaią się wysokości morza, a maytkowie nasi są przez burzą utrudzonemi. Ze wylądować mamy, na to wszyscy się zgadzaią; ale iak pomiędzy skałami despotyzmu i anarchii bezpiecznie przepłynąć, na to wiele iest radców, lecz żaden nie podaie dogodnego środka. Tym czasem okręt dopłynie do skały. Czyliż w ten czas ieszcze gdy nas Haifisze połkną będziemy dysputowali!„

Gdy Cesarzowey Rossyyskiey wdowie, podczas bawienia iey w Weimarze, przedstawione były Stany, rozmawiała naywięcey z Deputowanemi od stanu chłopskiego. Göthe otrzymał od niey tabakierę z brylantową iey cyfrą. Gdy wyieżdzała z Lipska padł pod iadącym przed iey powozem żandarmem koń, kazała się zatrzymać, póki Nadworny iey Lekarz nie zratował go, i darowała mu 20 Czer. Zł.

Teraźnieyszy Noworoczni iarmark Lipski bardzo był mizerny. Cła Pruskie rozciągaią się prawie o milę tylko od Lipska.

Królestwo Bawarskie liczy 789,191 rodzin, 945 sądowych obwodów, 2512 Katolickich plebaniy w 191 dekanatach, i 036 Protestanckich plebaniy w 87 obwodach. —— Mówią, iż w Bawaryi utrzymane tylko będą artyleryia i jazda; piechota będzie zwinięta i zastąpi ią gwardyia narodowa.

W wielu mieysćach nad Renem i w Szwaycaryi objęła d. 13 b. m. wielu słabych ludzi okropna trwoga, aby wedle przepowiedzenia Pani Krüdener i Müllera nie zapadła się ziemia. W Bazylei wiele osób przestraszonych tem przepowiedzeniem, pisały do Proroka Müller z prośbą aby ie obiaśnił czem to dzień ten będzie pamiętnym, iakie i gdzie zaydzie zdarzenie? — Jakże ten człowiek, zaiadaiąc swoie zimniaki, musiał się z próżney ich trwogi naśmiać! — Teraz mówią, iż pamiętne to zdarzenie zaydzie na wyspie S. Heleny, lecz dopiero za 3 miesiące o nim się dowiemy.

DODATEK DO Nro 10 GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 3 LUTEGO 1819 ROKU WE SZRODĘ

Z Frankfortu d. 16 *Stycznia*

Wicher przeszłey nocy, któremu towarzyszyły grzmot i błyskawica poczynił tu, a osobliwie w pobliskim Neu-Isenburgu wielkie szkody. Pozrywał dachy z Kościoła i wielu domów; potłukł okna i wszystkie ławki w Kościele powywracał i po części połamał.

Jeżeliby Gubernator Hudson Lowe, wyraża gazeta Moguncka, oddalony został z wyspy S. Heleny, tedy nikt lepiey nie potrafiłby go zastąpić, iak autor literackiego Tygodnika, który z szlachetnym republikanckim zapałem powstaie ustawicznie przeciw zdetronizowanemu więźniowi, i zawsze powtarza co iuż 10 tysięcy razy powiedzianem było w rożnych ięzykach.

Z Lauterburga nad Harzą d. 17 *Stycznia.*

Po kilko dniowym prawdziwie wiosiennem powietrzu i po pięknym i spokoynym nawet wieczorze d. 15 b. m. w nocy z d. 15 na 16 między godziną 3 i 4 powstał od zachodu tak gwałtowny wicher, że groził obaleniem wszystkiego. Pędził przed sobą deszcz i kawalce śniegu z okropnem warczeniem, i wstrząsnął po dwa razy tak gwałtownie naszem miastem, iż wszystkie nasze mieszkania aż do gruntu się zachwiały, pozrywał dachy, powyrywał drzewa z naszych ogrodów z korzeniami i daleko rozniosł.

Z Włoch d. 8 *Stycznia.*

Patron Fea, członek akademii archeologiczney w Rzymie, udzielił d. 7 b. m. współczłonkom ważną wiadomość, że przy wykopaniu w d. 2 słupca Focca, znaleziono ieszcze nową sztukę roczników Konsulów, która obeymuie początek drugiey Punickiey woyny.

Gdy w Rzymie odbywało się żałobne nabożeństwo za zmarłą tam Królową Hiszpańską Maryią Ludwikę (matkę panuiącego Króla Hiszpańskiego) przywiozł tam goniec wiadomość o śmierci panuiącey Królowey Hiszpańskiey. Tenże goniec uśmierzył oraz wszystkie o zaszłych tam zaburzeniach wieści.

J. Cesarzewicowska Mość Arcy Xże Palatyn Węgierski przybył d. 29 z. m. do Neapolu i wysiadł do pałacu Królewskiego.— W Porto-Mauricio uczuć się dało d. 5 b. m. kilka wstrząśnien ziemi, z których iedno tak było mocne, iż kilka domów nad-

werężyło.

Stambułu d. 10 Grudnia.

Za wdaniem się Posłów Rossyyskiego i Pruskiego uznała nakoniec Porta Króla Niderlandskiego za Króla i kazała donieść o tem urzędownie przez Reiseffendego sprawuiącemu tu interessa Niderlandskie.

Z Chrystianii d. 1 Stycznia.

Widzieliśmy tu w tych dniach stado 200 renniferów, między któremi było kilka białych, czyli tak nazwanych Syberyyskich, z ich pastuchami i psami, których oni do strzeżenia tych zwierząt trzymaią. Przeznaczone są w skaliste góry amtu Stavanger, gdzie mieszkaniec ieden tameczny, który się przy nich znaydował, chce ie znown oswoić i ułaskawić na domowe zwierzęta. Kupił ie po większey części w Rossyyskiey Laponii po za Torneą, a niektóre także w Szwedzkiey Laponii. Wśród wielu trudów powiodło mu się przebyć tę długą drogę od miesiąca Marca. Na żywność zabił po drodze 20 renniferów, żyiąc wraz z pastuchami przez cały ten czas samem tylko mlekiem i mięsem tych zwierząt. W nieznaiomych okolicach i wielkich puszczach, tudzież w częstey mglistey porze, służył mu kompas za skazowkę iak żeglarzom morskim. Mieszkaniec ten nie myśli zaprzestać na tem iednem stadzie, lecz powróciwszy szczęśliwie do domu, chce ieszcze raz udać się do Laponii po nowe stado. Przedsięwzięcie to zaplemienia pustych gór opoczystych rennifera mi, iest równie rzeczą nader wielkiey wagi godną i użyteczną, iak rzadką iest myśl taka i dzielność w wykonaniu przedsięwzięcia.

Od granic Hiszpańskich d. 10 Stycznia.

Wszystkie doniesienia zgadzaią się, iż Rząd Hiszpański naywiększe czyni natężenia dla wysłania iak nayprędzey nowey z Kadyxu wyprawy do południowey Ameryki. Jakie wysielenia uczyniła iuż Hiszpania dla odzyskania swych osad, okazuie następuiące wyrachowanie: Na początku roku 1813 uwczesny Minister woyny, Jenerał O'Donnojou, podał stanom dokładny rachunek wysłanych od r. 1810 do południowey Ameryki woysk w ogóle 12,500 ludzi; w r. 1813 i 1814 posłano w różnych oddziałach do Montevideo 3800 ludzi, które woyska powstańców Buenos-Ayres przy opanowaniu tego miasta w niewolą zabrały; w r. 1815 popłynął Jenerał Morillo z 10,500 ludzi do Wenezueli; w krótce potem wysadził Brygadyer Millareo do Werakrux 1500 ludzi; w tymże roku wysiadły do Ameryki trzy pułki w liczbie 3200 ludzi; w r. 1816 popłynął Gubernator Cienfuegos do Hawanny z 2000 ludzi; do Portoriko posłano różnemi czasy 2000 ludzi; w r. 1817 udało się do Peru z Kadyxu 1500 ludzi; w Maiu 1818 tamże 2000 ludzi. Ogółem 41,000 ludzi, nie licząc małych oddziałów, które każdy kupiecki okręt obowiązany był zawieść, a które do 2000 ludzi wynoszą. A zatem ogólna liczba wysłanego tam dotąd woyska wynosi 43,000 ludzi.

ROZMAITOSCI.

O Emigrantach. —— O systemacie, który naród Francuzki i Rząd iego względem emigrantów przedsięwziął wydał ieden z nich pismo, do którego, iak wyraża w przemowie, dało mu powod wydane do rozwiązania przez Akademiią Lyońską za nagrodą pytanie: "Jakie są sposoby do połączenia po długiey rewolucyi wszystkich umysłów do kochania Króla i oyczyzny?„ Ze powstaie przeciw zabezpieczeniu własności nabywców dóbr narodowych,

łatwo domyślić się można, ale następuiąca myśl iest prawdziwie nowa: "Kraiowi temu przystoi konstytucyia byłey Rzpltey Weneckiey, bo kiedy każdego duszą, któ-ry poważa się w dobrym lub złym sposobie o sprawach publicznych mówić, iest tedy pewność, że kray przez zartownisiów nie przeydzie w ręce rozboyników.„

O Morzu biegunowem. — Bioro długości w Paryżu zdaie corocznie sprawę o nowych dostrzeżeniach. W tego rocznim zdaniu sprawy znayduią się niektóre ciekawe szczegóły o morzu pod biegunem północnym. Z wiary godnych dostrzeżeń okazuie się, iż nurty na drodze Behrin s idą ku północy, gdy tymczasem na drodze Davis idą ku południowi, zkąd wnieśćby należało, iż głębia Basin ma związek z morzem lodowatem, a Grenlandyia zupełnie iest od stałego lądu Ameryki oddzieloną, okoliczność, która potrzebuie sprawdzenia. Innem ważnem zdarzeniem w historyi naturalney ziemi naszey iest oberwanie się gór lodowatych z rownin lodowych północno Atlantyckiego oceanu i zaniesienie ich nim stopniały aż do stref ciepłych. W tey szerokości natrafiały często okręty na góry lodow, z pomiędzy których ledwo się wydobyć potrafiły, iak naprzykład Kapitan Daymont, odpłynąwszy d. 19 Stycznia 1818 z pod brzegów Newfoundland, natrafił w wieczor na mnostwo kup płynącego lodu. Nazaiutrz rano o wschedzie słońca został okręt ze wszystkich stron kupami lodu otoczony, tak iż nie mógł nigdzie upatrzyć otworu do wydobycia się. Lod sterczał wszędzie 14 stopni nad płaszczyzną morza, płynął ku południowo- zachodowi i przez 29 dni prowadził z sobą okręt. D. 17 Lutego gdy okręt ubiegł z lodami 300 mil, udało się Kapitanowi pod 44 stopniem szerokości połnocney dostrzedz w południowey stronie otwor i wydobyć się z pomiędzy lodów. Od 19 Stycznia aż do 3 Lutego nie upływał ten okręt iak po 4 mile na dzień, ale od 3 do 17 Lutego ubiegał co godzinę milę. Kapitan Daymont donosi, iż podczas tey ledowatey podroży narachowado 100 kup zbitego niebieskawego lodu, który maytkowie Grendlanskim nazywali.

Sposób Francuzki. — Z powodu ultraroialistskiey mowy, którą deputacyia od izby Parów do Króla miała, napisano w Paryżu następuiące dwa wiersze:

Un superbe discours dans l'empire des Gaules
A fait baisser la rent et hausser les epaules.

Tamże zapowiedziano na rok 1819 Kalendarzyk pod tytułem: Kalendarzyk dla woiowników Francuzkich czyli sławy dnia każdego." Autor twierdzi, iż doszedł, że od rewolucyi niema dnia w roku. w którym niezaszłaby bitwa z korzyścią dla Francusów!

Dnia 1 Lutego 1819.
Cena zboż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr.
Pszenicy	23	—	21	—	18	—	16	—
— Żyta	11	15	11	—	10	15	10	—
— Jęczmienia	9	15	9	—	8	—	7	15
— Owsa	6	—	5	15	5	—	—	—
— Jagieł	35	—	33	—	30	—	23	—
— Grochu	12	—	11	15	11	—	10	—
— Rzepaku	28	—	26	—	25	—	24	—

Cena Zboża
W Warszawie d. 17 Stycznia

Korzec Pszenicy od Złp. 26 do 39.
— — Żyta — — — 19 do 22½.
— — Jęczmienia — — 12 do 17.
— — Owsa — — — 9 do 11.
— — Grochu — — — 10 do 20.

Cena Zboża
W Gdańsku d. 22 Stycznia

Łaszt 28 Korcy wynoszący.

Pszenicy	od Złp.	1040	do	1300.
Żyta	— —	700	do	720.
Jęczmienia	— —	600	do	620.
Owsa	— —	380	do	400.
Grochu	— —	680	do	720.

Bieg Pieniędzy.
W Krakowie d. 1, Lutego

Czer. Zł. Holl: monetą Courant Złp.	19 gr.		30
— detto Cesarski . . .	18	—	27
Fryd. Pruskie . . . — .	33	—	15
Luidor . . . . —	36	—	—
Złoto frankowy . . . . — .	32	—	—
Szeiny Wiedeńskie za 100 — .	236	—	—
Złoty ryński Szeinami . — ,	1.	—	20.

DONIESIENIA

Dom w ulicy Grodzkiey, narożni, wiezdny, z browarem, stayniami, piwnicami i kanałem, izbami od 100 lat szynkownemi, żadnemi nieobciążony długami, zwolny ręk, iest do sprzedania; *prestium fisci* 18181 złotych.

W Bużnicy w Zydowskim Mieście Kancellaryi Kachalney dnia 7 Lutego 1819 r. o godzinie 9 ranney odbędzie się sprzedarz publiczna, B od z perłami, Łańcuchów złotych, Kulczyków, Pierścionków z rubinkami i złotych, Pudełek srebrnych, Zegarków, Luster Zydowskich, Miedzi i innych, które zawsze wprzód u podpisanego zobaczyć można, płacący gotowizną przybicie otrzyma. — W Krakowie dnia 1go. Lutego 1819 roku.

Skorczyński, Kom. Sąd.

Dnia 5go Lutego 1819 r. przy Krakowie na przedmieściu Piasek za Wiślną Bramą w Domu pod Nrem 166 przez publiczną licytacyą koni pięć Furmańskich miary dostateczney po lat 6 maiące z całym ubiorem, — Brykę iednę Furmańską z wszelkiemi rekwizytami, sprzedawać będę; chęć kupienia maiących na mieysce oznaczone wzywam. W Krakowie d. 28 Stycznia 1819 roku.

Karol Gryziński Komor: Sąd:

Sędzia Trybunału I. Inst. Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu do upadłości Handlu pod firmą Franciszek Laskiewicz Delegowany.

W skutek art. 41 Kod. Hand. Księgi III. nim bilans przez kuratorów ustanowionych sporządzonym zostanie, z powodu zachodzących okoliczności pospiechu wymagaiących, wzywa wierzycieli w teyże upadłości Handlu pod firmą Franciszek Laskiewicz swoie wierzytelności maiących iako to: Wydział dochodów Rzeczypospolitey Krakowskiey, Antoniego Morbitzera, Teklę z Milewskich Laskiewiczową, Fryderykę Müller, Alexandra Donné, Antoniego Paczowskiego, Franciszkę Walczewską, Jana Bochenek, Franciszka Hahn, F.J. Kirchmajer i Syn, Antoniego Höltzel, I Geldwerth i kom: H. L. Binnenfeld, C. Hirschfeld, Samuel Schne w Krakowie, Józefa Hrabię Niemojewskiego w Oleśnie, Jenerała Hrabię Morand, Laskiewicza de Friedensfeld w Święcicach, JP. Jakubowicza, J.G. Schlenker, Charzewski i Böhm, F. Muhl i Schmidt, w Warszawie, A L. Mühl i Komp: w Gdańsku, J.A Ruedorfer w Monachium, H. W Bassenge i Komp: w Dreznie, J.F. Schindler i Komp. w Zerost, Józef Ritter, Karol Dellavos w Wiedniu Gähring i Gerhardt, Ernst Halberstadt starszy S.G. Schletter, C.F. Haenel F.A. Mainoni de Peter, Frege i komp: Thieriot i Bassenge; H.C. Platzmann i Synowie, P. Schunk i komp: w Lipsku, J.G Schmitz w Sztolbergu, A. Macher i komp: w Budzie, J.W. Tuschany J. M. Thunis Sukcessorowie, Ballabene i komp: w Pradze, Schüttig i komp: w Görlitz, A. Gonthard i Syn w Frankforcie nad Menem, Ludwika Eichthal w Paryżu, J. Opitz w Berdyczowie, Braci Selesterr w Wrocławiu zamieszkałych, izby w dniu 6 Lutego 1819 r tu w Krakowie w Domu Władz Sądowych pod L. 106 o godzinie 3 po południu osobiście lub przez swych Pełnomocników przed Kommissarzów Delegowanych stawili się, i stosownie do art. 44 tegoż Kodexu, Listę potroyną potrzebney Liczby Syndyków tymczasowych, którychby wyboru widzieli potrzebę do mianowania Trybunałowi podaiąc Delegowanemu Kommissarzowi złożyli. W Krakowie d. 25 Stycznia 1819 r.

Ostaszewski.